

den koop van een stuk laken gold. En de laatste Koning van Frankrijk teekende de oorkonde....

Lagrange verscheen — het soevereine volk begon bezit te nemen van het Paleis. En hij stak het document, door den Koning geschreven, in den zak met de lakonieke opmerking: „Ze is niet voldoende.”

Zoo was de Koning dan onttroond. Hij trok burgerkleeren aan, ging door den tuin naar het Concordiaplein, en vluchtte met eenige leden van zijn gezin naar St. Cloud.

Doch zijn gemalin bleef achter met haar twee zonen, om voor den oudste de koningskroon te redden. En op den raad van eenige afgevaardigden snelde zij in de heldhaaitigheid harer moederliefde naar het paleis Bourbon, waar de Kamer vergaderde.

Zij kwam er aan te midden van een buitengewone verwarring; er was geen Koning meer — nu heerschte er de anarchie. En een man der rechterzijde schreeuwde in zijn bittere verontwaardiging boven den chaos uit: „De Kamer beteekent niets, volstrekt niets meer, menschen!”

Die man sprak te midden van den tuimelgeest der leugen de waarheid.

Zwijgend zette de Koningin zich met haar beide zonen aan den voet der redenaartribune neer. Maar Lamartine, de beroemde dichter, meende, dat de zaak van het regentschap te kiesch was, om in haar tegenwoordigheid behandeld te worden.

Toen stond zij op, om zich met haar kinderen te verwijderen.

Waarheen zou zich de beklagenswaardige vrouw begeven?

Zij bleef, aarzelende, te halver wege staan, en zette zich toen op een ledige bank van het centrum.

De Tuilerieën waren intusschen door het volk bezet; de troonzaal stroomde vol menschen, en een oogenblik heeft daar op dien prachtige troonzetel een kleine, arme, bloedende jongen gezeten, om uit te rusten van de vermoeienis.

Daarna is die troon door het woeste janhagel geschonden; want wat was hij in hun oogen anders dan een met fluweel, goud en zijde overtrokken houten stoel, juist goed genoeg, om er kokarden en roode Jacobijnemutsen van te maken? En waarvoor dienden die Venetiaansche spiegels in hun prachtige kroonlijsten anders, dan om verbrijzeld te worden? En die kunstige kroonlichten, dan om uit het raam geworpen te worden?

De arm raakte vermoeid van het vernielen; de keel was schor van het schreeuwen. Maar de wijn uit de koninklijke kelders verdreef de vermoeidheid, en de revolutie kon haar beeldenstorm voltooien.

De springvloed had zijn hoogtepunt nog niet bereikt. In golf op golf, al vuiler en troebeler, stroomde het volk het Paleis Bourbon en de zaal der Afgevaardigden binnen.

Lamartine was juist bezig, een bloemrijke rede te houden over de noodzakelijkheid eener voorloopige regeering, toen zijn woord eensklaps in den donderenden kreet: „Leve de Republiek!” onderging.

Dat waren de echte Pappenheimers. En een van deze mannen der vrijheid zou in zijn geestdrift den dichter Lamartine hebben doodgeschoten, indien hem niet was beduid, dat Lamartine een zanger van vrijheid, gelijkheid en broederschap was.

Het werd tijd voor de afgevaardigden, hun biezen te pakken. De Koningin vluchtte; de kroonprins ontsnapte in een zijvertrek, waar hij de uniform van een nationalen garde aanschoot, en zoo ontkwam.

Het was gedaan met het koningschap.

De jammerlijkste aller revolutiën had gezegevierd.

En de schok er van dreunde door Europa.

L. P.

JAN PIETER HEYE.

Er is te Amsterdam in de dichterswijk een straat, die de Jan Pieter Heyestraat heet, en een school mede naar hem genoemd wiens naam hierboven staat.

't Is echter te betwijfelen, of alle bewoners van die straat en alle leerlingen van die school in staat zouden zijn te zeggen, wie die J. P. Heye is geweest. Heel velen zouden, vrees ik, bij dat onderzoek „zakken.” Zelfs de groote Bilderdijk is — o schande — bij velen in zijn geboortestad zóó onbekend, dat de groote, breede en mooie straat, naar hem genoemd, bij velen Bilderdijkstraat heet, alsof het een dijk gold! Of wij onze dichters ook eeren!

Jan Pieter Heye zag het levenslicht te Amsterdam in den Franschen tijd, 1 Maart 1809. Hij studeerde in de geneeskunst, trok als student met de Leidsche jagers ten 10-daagschen veldtocht in België, en zette zich als dokter later in zijn geboortestad neder, waar hij van 1833 tot 1857 als geneesheer werkzaam was. Toen legde hij zijn dagtaak neer, om zich meer uitsluitend aan de letteren en aan meer te wijden.

Heye leidde een zeer werkzaam leven, waarin hij trachtte zooveel mogelijk ten nutte van ons volk te zijn. Behalve als dichter, die ook meestal bedoelde te leeren en invloed te oefenen, ijverde hij door het „Nut van het Algemeen,” waarvan hij hoofdbestuurder was, voor onderwijs in gymnastiek en vrouwelijke handwerken, tegelijk voor volkszangonderwijs, toen nog niet zoo algemeen als nu. Voor de muziek, o. a. de oud-Nederlandsche, deed Heye veel. Zijn volk tot moed, krachtsbetoon en daden aan te sporen, was zijn doel.

't Meest was hij bekend en zal hij bekend blijven als volks- en kinderdichter.

Heye, die redacteur was van de „Muzen” en ook schreef in de „Gids”, werd tweemaal bekroond: in 1841 voor zijn „Liederen en Zangen,” in 1847 voor zijn „Kinderliederen.” Deze laatsten zijn, gelijk zijn „Volksdichten”, vaak herdrukt. Voorts gaf hij „Sprookjes” en „Stichtelijke liederen.”

Al zou ik niet durven zeggen, dat Van Vloten gelijk heeft als hij Heye „den zangerigsten onzer Nederlandsche dichters” noemt, toch is zeker, dat Heye zóó vloeiend en gemakkelijk, opwekkend en frisch wist te dichten, dat zijn verzen er bij groot en klein ingingen en bleven. Dat was trouwens zijn doel, het gemeene of onzinnige straatlied te verdrijven door wat beters, en zoo ook het volk te leeren zingen in plaats van loeien. Wie kent niet zijn

„Holland, Bolland, met uw blanke duinen.”

of het vlaggelied (muziek van Verhulst)

„Gij schitterende kleuren van Nederlands vlag,
Wat wappert gij fier langs den vloed.”

of het alom vermaarde

„Piet Hein
Zijn naam is klein,
Zijn daden bennen groot
Hij overwon de Zilvervloot.”

De daden van ons voorgeslacht, onze rijke taal, onze kunst — 't wordt al door Heye bezongen, en dat met liefde en warmte, die goed doen, die nog meer dan kunst zijn. Daarbij, hoewel man van smaak, en voor het verhevene gevoelend, kent Heye als het noodig is volkomen de volkstaal, en spreekt van „bennen” (voor „zijn”) van „blommetje,” „krummels,” enz. 't Diende zijn doel.

Ook wist hij te raden, te leeren, te bestraffen, in taal die elk vatten kon. Zoo in

SLETJE.

Gistren liep ik op den Dam,
Ra reis, wie ik tegenkwam,
Sletje, Sletje Floddermadam.

Linten had zij op haar kop,
Kousen vol met gaten,
Kralen had zij om haar krop,
Maar de rokken likten 't sop
Van beslikte straten.

Teekenend hè, al zijn de kleuren wat fel.
Maar hoe passend de waarschuwing:

Hoort me, jeugdige vriendinnen,
'k Bid je, wees toch niet zoo dwaas,
Lijk je niet een pallempaasch:
Goud van buiten, hout van binnen,

gevolgd door een krachtige vermaning om eerst voor het noodige te zorgen, en, als 't kan, dan nog wat over te leggen.

Heyes „Kinderliederen" behooren uit letterkundig oogpunt tot de beste, die wij hebben. Hoe bekend is dat „Lelle met uw vol gewaad, Roosje met uw purperen hoedje," dat vers van het viooltje:

Viooltje zacht van kleuren,
Gij siert mijn kleinen hof,
Viooltje zoet van geuren,
Ik zing reis tot uw lof.
Als alle bloempjes rusten
En sluimren in heur knop,
Dan snuif ik nog met lusten,
Uw lekkre geurtjes op.

En dan het St. Niklaas-lied:

Zie, de maan schijnt door de boomen,
't Heerlijk avondje is gekomen;

Maar:

Van verwachting klopt ons hart,
Wie de koek krijgt, wie de gard.

Laat mij — ik moet kort zijn — nog even aanhalen, een meesterstukje van eenvoud, kinderlijkheid en gezonde leering:

Wat pikt daar tegen 't vensterglas,
Alsof het riep: doe open!
Zoo 't eens die kleine vogel was,
Die 'k op de plaats zag loopen.

Och ja, daar zit hij, koud en stram,
Hoe tjlpt hij om wat eten;
Och, dat ik nu mijn boterham
Maar niet had opgegeten.

Of had ik al de krummels maar,
Die moeder weg moest vegen,
Dan was het arme diertje klaar,
En ik stond niet verlegen.

Och, moeder, help mij uit den nood,
En 'k zal het nooit vergeten,
Dat ook geen krummeltje van 't brood,
Mag worden weggesmeten.

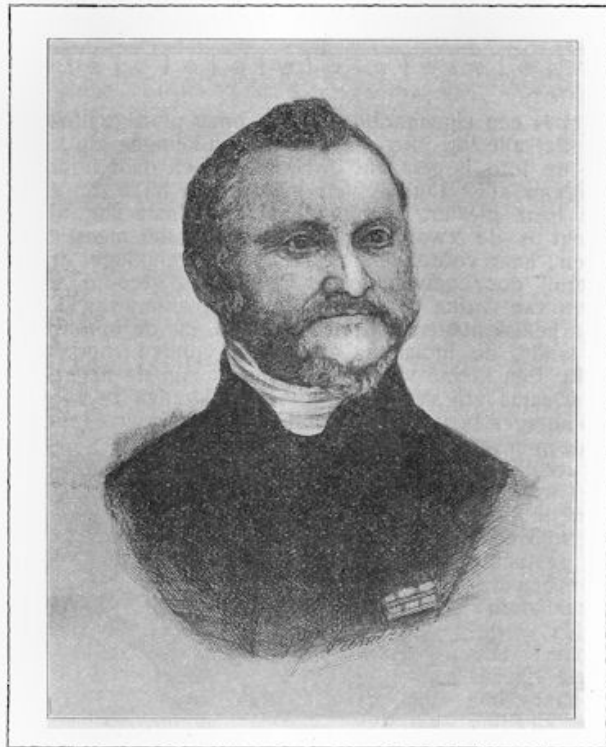
Waarlijk, de lof, dien De Génestet voor dit versje heeft, is verdiend. Heye kon dichten voor kinderen, en dat zegt veel.

Maar hij kon, als gezegd, nog meer. Denk aan dat lieflijk schoone:

„Als de klare zomernacht,
Daalt op veld en weide."

Hij heeft oog voor het schoone der natuur, al woont hij in de groote stad. Ik denk hier aan dat fraaie, forsche, Bilderdijk waardige lied:

„Reusachtig teekent, tegen 't ruim der lucht
Zich de omtrek af des landmans, forsch gebouwd," enz.
We kunnen hier niet meer vergaren. Ook de „Stichtelijke liederen" verdienen de lezing.

Toch missen we bij Heye iets, en dat is den levend-makenden geest van het levend Christendom. Hij is niet onchristelijk, zijn stichtelijke liederen bevatten dingen, die elk belijder van Christus zal beamen, maar Christus is in Heyes verzen niet de alpha en de omega, het begin en het einde. Daarvoor is Heye te veel „Nuts"-man; die b.v. op de vraag wat er ten slotte overblijft om ons in het doodsdal te sterken, antwoordt:

„Gebeden, deugden, goede werken."

Paulus zou zeker wat anders en hoogers genoemd hebben. Wel wil Heye, dat men zich buigen zal voor God, en stelt hij Christus hoog, maar dat wij verlossing, verzoening behoeven door den Christus, die Zijn bloed gaf om deze te bewerken, dat blijkt uit Heyes volksdichten niet. Deugd en braafheid en flinkheid staan voorop. De lof dien De Génestet hem geeft in „Kinderpoëzie," — ten koste van Van Alphen — is in zeker opzicht, hoe verdiend ook overigens, verdacht, juist wijl de jonge De Génestet „modern" was, en geen Christen als Van Alphen. Dat ook uit letterkundig oogpunt het oordeel van De Génestet over Van Alphen onbillijk was, lijdt weinig twijfel meer. Zelfs de „nieweren", die eerst alles van „vóór 80" smadelijk verwierpen, bekeerden zich op dit punt, en beginnen Van Alphen reeds meer te verheffen. (Kloos geeft het voorbeeld!) Mogen de Christenen, die zoo met de nieuweren dweepten, hem nu ook navolgen!

Het levendige, wisselende, dat Heyes gedichten kenmerkt, behoorde tot zijn karakter dat ietwat woelig was, en niet geheel van zekere ijdelheid was vrij te pleiten. Dat verklaart ook de verwijdering tusschen hem en ettelijke geestverwanten, o. a. Potgieter.

Heye overleed in zijn vaderstad den 24sten Februari 1876. Zijn nagedachtenis blijft in eere; de hulde hem thans toegebracht, bewijst het.

A. J. HOOGENBIRK.

